

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Bertilia Virgine Mareoli In Artesia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

vatus ab Eusebia in monte fuerat tumulatus. Eligius itaque divino nutu instigatus, volebat in animo, sed et libere proclamabat populo, non illic haberi corpus, quo eum loco venerabatur, sed esse potius in parte alterius. Cumque diu huiusmodi conditio mentem ejus stimulare, cœpit tandem sagaci inquisitione per basilicæ pavementum huc illucque tentare, sicubi sacratum tumulum posset deprehendere. Sed cum nullatenus indicium tumuli reperiret, cœpit a fratribus destitui, prosequentibus cum tremore interitum illius, qui dudum ejusmodi investigationem superba mente concipiens, lugubri morte vitam finisset; nec non et antiquitatem corporis longinquitate jam temporis consumpti, atque ad nihilum in pulverem reducti obijcientes, conabantur eum a cœpto mentis proposito revocare. Cumque ei istiusmodi impedimenta a fratribus objicerentur, altius ille ingemiscens, aiebat: Nolite fratres, quæso, nolite impedire devotionem meam: nam ego credo in Creatorem meum quod non me dignabitur tanto thesauro, tantumque mihi desiderato fraudare commercio.

S. Eligius
S. Quintini
tumulum in-
vestigat.

Triduo jeju-
nat, vovens
se nisi eo re-
perto non co-
nesturum.

7 Tunc ergo attentius persistens, levavit triduanum jejunium, atque enixius Christi Domini divinitatem cum lacrymis exorans, vovit non se prius quidquam alimoniam accepturum, quam mereretur desideratum percipere votum. Tanta namque erat ei fides, tantaque constantia, ut plerumque sic facienda præveniret, tamquam jam facta crederet, et nonnumquam ita cum Deo quemadmodum cum terreno suo loqueretur domino, ac propositum, quod ipse statueret in Deo, complere indubitanter se crederet. Unde etiam cum a multis dehortaretur, dicebat: Tu: inquit, Domine Jesu qui omnia nosti priusquam fiant, tu scis quia nisi manifestum ostenderis mihi corpus hujus testis tui, qui propter nomen sanctum tuum passus est, quamquam indignus, numquam tamen plebis hujus Episcopatum geram, sed exul potius ab hac provincia procul secedam, ubi, ut dignum est, inter bestias moriar.

* Ms. Mor.
indicia.

8 Quid multa? cœpto operi persistens, cum adjutores ejus per diversa ecclesiarum loca tentando discurrerent, nullamque inveniendi spem caperent; leniter ille omnes compescens, unum eis locum, quo nulla esse suspicio poterat, in posteriori ecclesiarum parte effodiendum designat. Tunc omnium labore ibi converso li-

benter jussis obtemperant: defossaque jam in altum pedes decem, seu amplius, terra, abs spe iterum inveniendi corporis destituuntur. Et cum tertia jam nox media fluxisset, arrepto Eligius sarculo, rejectoque amphibalo, cœpit totis viribus, cum cereis et lampadibus, terram sanctis effodere manibus, cumque paululum ima fossæ declinans in latus cavernæ scalpere humum cœpisset, mox reperit tumbam sane veterrimam tegentem corpus sacratum.

9 Tunc gaudio magno repletus, cum sarculo, quem manu gestabat, avidissime latus ferisset sepulchri, confestim forato tumulo tanta odoris fragrantia cum immenso lumine ex eo manavit, ut etiam ipse S. Eligius fulgore luminis, odoreque inenarrabili percussus vix subsistere potuisset. Nam et globus splendoris, qui ex tumulo ad ictum ferientis processit, tantam vim suæ claritatis sparsit, ut cunctorum adstantium obtutibus oculorum retusis, partem maximam regionis illius in diei claritatem mutaret. Unde omnes, quos eadem hora vigilare contigerat, quique rei causam ignorabant, magnum quoddam datum cœlitus signum æstimabant. Erat enim transacta media nox, et nox quidem obscura valde et caliginosa: sed procedente fulgore quasi lux diei ad tempus resplenduit, et in tempore claritas recessit.

10 Tunc ergo sacrum inventum corpus Eligius cum gaudio lacrymabili exosculatur; ac de profunda tellure elevato reliquias sibi, undecumque concupivit, segregavit, dentes etiam pro languentium medela ex maxilla sancta abstulit atque ex radice dentis gutta sanguinis exivit: clavos quoque miræ magnitudinis, quos tempore passionis ejus persecutores corpori infixarant, ex cerebro ceterisque artubus abstractos, sibi pro reliquiis sequestravit: capillos etiam pulcherrimos in reliquiis separatos delegavit. Deinde holoserico pretiosissimo obvolutum, compositumque honestissime corpus summa cum diligentia retro altare transposuit. Tumbam denique ex auro argentoque et gemmis miro opere desuper fabricavit: ecclesiam quoque, quæ exigua conventibus populi videbatur, eximio opificio ampliatam decoravit. Ipse demum ex reliquiis, quas a sancto corpore frequestraverat, multa loca condidit, multimodamque medelam diversis agritudinum incommodis easdem impartiendo præbuit.

PER
S. AUDOEN.
EX MSS.

* Ms. Mor.
fulsisset.
Eum ipsemet
reperit.

* Ms. Mor.
audacissime.
Suavis odor et
lumen e tumba
S. Quintini.

Aliquis sibi
inde reliquias
accipit.

* al. citra.

Honoriſice
corpus recon-
dit.
Sacris reli-
quias morbos
sanat.

DE S. BERTILIA VIRGINE

MAREOLI IN ARTESIA.

CIRCA
ANNUM CHR.
DCLXXXVII.
III JAN.

Sanctæ Bertiliæ natalem referunt hoc die Martyrologium Gallobelgicum, Nalendarium Benedictinum, Constantinus Ghinius, Arnoldus Wion, Hugo Menardus. Molanus in Calendario Belgico, et in Indiculo ac natalibus Sanctorum Belgii.

2 Ferrarius: Maricolis apud Atrebatas, S. Bertiliæ virginis. Verum confundit Ferrarius Maricolense et Mareolense monasteria, non recte. Nam Maricolæ, sive Maviliæ, vel Mareoliæ, inferius in vita S. Popponis xxxv Januar. Mariliacum, vulgo Maroilles, monasterium est ordinis D. Benedicti in Hannonia sub diocesi Cameracensi, ad Helpram fluvium, qui non procul inde in Sabim influit; constructum a Choneberto Comite, datum deinde a S. Humberto anno dclxxvii atque a Ludovico Pio dcccxix, postea quoque a Carolo Simplice, aliisque viris illustribus. Mareolum vero est, ut ait v. cl. Authertus Miræus, Canonicorum regularium Abbatia vetusta, apud Atrebatas, cujus prædia suo diplomate Lotharii Francorum Rex cum uxore sua Emma ann. dcccclxxvii stabilivit. De eo Chronicon Camera-

Mareolum co-
nobium diver-
sion a Mari-
colis.

cense lib. 2, cap. 16. Est etiam in vico Maraculo monasterium Canonicorum, ubi Sancta quiescit Bertilia, quæ hoc ipsum suum prædium S. Mariæ tradidit, et lib. 1, cap. 2. Parent autem usque in hodiernum diem constratis aggeribus loca apud Mariolum, ubi Romanæ acies castra metaverant. Adhuc visi aggeres illos testantur Molanus et Miræus. Distat Mareolum Atrebatu milliari cum dimidio versus Montem S. Eligii, ut scribit Georgius Colvenerius in Notis ad cap. 25, lib. 1. Chronici Camerae.

3 S. Bertiliæ vitam, Elevationisque ac Translationis historiam ex ms. Mareolensi descripsimus. Ejus adhuc isthuc assertari reliquias testatur Arnoldus Raisius in Hierogazophylacio Belgico.

4 xiv Septemb. an. Christi mxxxii facta est S. Bertiliæ Elevatio, cujus meminere eo die Wion, Menardus, Martyrologium Germanicum, Molanus in Addit. ad Usuardum; ac iii Januarii idem Molanus in natalibus Sanctorum Belgii, et Miræus. De translatione viii Octob. an. mcccxxviii facta agit ibidem Molanus.

S. Bertilia
vita: reli-
quie.

PROLOGUS

EX MSS.

PROLOGUS AUCTORIS.

Utile est scribere vitas Sanctorum.

Miracula nec non gesta Sanctorum narrare non modicum legentium seu audientium esse profectum, haud dubium est; quoniam et eorum exemplo informantur ad bona operanda, et præmio invitantur ad gaudia totis virium suarum nisibus quærenda. Hinc Domino nostro Jesu Christo laus et exultatio magis magisque accumulatur; et conversim humani generis inimico confusio atque livor indes potior nascitur, cum et primum ab illo totius Ecclesiæ capite victus aufugit, et imo postea a membris suis legitur quotidie victus, et confutatus. Quocirca pauca de vita, seu virtutibus S. Bertilæ scribere orsus, efflagito (quicumque es lector) ut seriem ineptæ orationis hic non attendas, sed ut vitam optimæ conversationis, etiam ab ineunte ævo præfatæ Dei famulæ consideres; nec ut exercearis verborum ingenio, sed potius ut ad bona agenda ejus inviteris exemplo. Ast hæc summam in capite præmissa; hinc textus exordium sumat.

CAPUT I.

Bertilæ genus, sanctaque adolescentia.

Bertilæ genus.

Sancta igitur, ac gloriosa Dei famula Bertilia, ex nobilissima Francorum prosapia oriunda fuit. Parentes namque ejus fuerunt ambo generosissimi, nec non larga facultatum suarum possessione admodum locupletes: religionis etiam, seu totius pietatis officii utriusque tunc temporis ad unguem claruerunt. A quibus præfata eorum filia, aliquantulum non degeneravit: verum quidquid illi perfectionis minus habuerunt, hæc postmodum totis nisibus supplere contendit, velut postea in propatulo cunctis enituit.

Ab infantia dedita pietati.

3 Sane a primo infantia suæ ævo cœpit loco mentis affectu in Christi amore flagrare, et imis sui pectoris suspiriis ad caelestem æternæ habitationis patriam magis magisque anhelare. At quidquid de Christo, sive supernorum civium agminibus discere poterat, vel audire cunctis prope modum horis spirituali satagebat degustare palato. Adeo enim ejus animum vis interni amoris accenderat, ut vix unius horæ spatium posset interesse, quo jugiter aut orationi non incumberet, aut indigentibus humanitatis officio non subveniret. Studebat præterea in diebus ad ecclesiam convolare, quatenus verbum Dei audire valuisset, unde nimio audiendi amore summopere flagrabat: et quod aure corporis audiebat, in alta cordis sui memoria recondebat. Inerat enim ei jam tunc, quamquam teneris sub annis, maturus intellectus, moribusque sanctis ævum proprie transcendebat infantia.

Elemosynæ, Auditioni verbi Dei.

4 Quæ cum primordio nascentis ætatis tantæ perfectionis extiterit, tantisque virtutum incrementis in infantia sua excreverit, quid putamus postea fuerit? Nempe remota omni titubatione certissime sciendum est, quod in posterum ut ætate creverit, ita quoque sanctitate, morumque honestate pariter profecerit. Denique etiam, velut aliæ solent lascivæ puellæ, non curabat se holosericeis vestibus, auro, gemmisque intextis, extrinsecus excellere, ast potius intrinsecus morum probitate semetipsam adornare satagebat semper: haud immemor tunc temporis illius Apostolici præcepti, quo idem mulieres a pretiosarum vestium appetitu compescuit, inquires: Non in veste pretiosa: cujus tamen usum, utpote generosissimis natalibus orta, non semper declinare poterat. Multa sane insignia de ejus infantia sanctitate dicere potuimus; at, ne ultra modum procedendo fastidium gignerent, omittere decrevimus. Qua de re regia gradientes via, scilicet nec ad dexteram, nec ad sinistram divertentes, plus minusve quam oporteat discedendo, sequentia mediocriter perstringamus.

Vestium splendorem contemnit.

1. ad Timoth. 2. 9.
1. Pet. 3. 3.

CAPUT II.

Guthlando nubit.

Deinde quidam juvenis, vocabulo Guthlandus, superbi sanguinis generositate præclarus, totiusque facultatis copia admodum dives, bonisque etiam moribus incomparabiliter comptus, cœpit præfatam Christi adamare puellam: erat enim alloquio blanda, facie decora, aspectuque pulcherrima. Hancque instantissimis apud parentes ejus efflagitabat precibus, ut sibi eam in connubio sociarent. Offerebat ergo ipse memoratus juvenis, sæpefatæ Christi mirabili puellæ, quatenus eam ad suum pertraheret consensum, vestes quam plurimas, auro gemmisque intextas; offerebat prædia multimoda, et mancipia immodica. Quæ omnia floccipendens, ac pro nihilo deputans, nequaquam eis animus suus flecti poterat, et a proposito sanctitatis inclinari: sed ubi semel obturum mentis suæ fixerat, ibi jugiter immobilis persistebat. Jam enim B. Bertilæ cuncta labentia subter erant, nullasque labentium rerum voluptates amabat, nullisque lusibus seu jocis, quibus illa ætas implicari solet, delectabatur; verum omnia ut vana, et tamquam nullius momenti vitabat, ac velut stercorea refutabat: ita enim illo tempore vis interni amoris ejus animum accenderat, ut consortia hominum amoris hujus sæculi inhiantium declinare vellet, et eremum sola habitatura concupisceret: fecissetque votis satis, si sexus infirmitas non fuisset impedimento.

Guthlandus eam sibi uxorem petit.

Opes oblatas contemnit.

Vitæ solitarie desiderio tenetur.

6 Parentes denique ejus videntes juvenem fore strenuissimum, et sæcularis eminentiæ pompa sublimatum, maximisque fundorum possessionibus valde ditatum; cœperunt indes animum sæpefatæ filia suavis blandisque exhortationibus ad consensum præfati juvenis attrahere. In qua re diutius laborantes, plurimum expendere tempus. Quorum tamen precibus vix tandem devicta, consentit eum cum amore Dei suscipere, non causa exercendæ libidinis, sed gratia propagandæ sobolis.

Agre parentibus tandem consentit.

CAPUT III.

Cum viro castitatem servat.

Porro ipse memoratus juvenis desideratis seu religiosus ejus amplexibus tandem potitus, cœpit quotidie in sanctitate, nec non religione Christi pedetentim succrescere: quod meritis seu precibus B. Bertilæ actum fore, remota omni titubatione verissime credendum est, videlicet ne ejus pudicitia violator existeret, quam ab ipsis cunabulis Deo devoverat.

Guthlandus per eam in virtute proficit.

8 Digne quis per ordinem enarrare sufficiat, quantæ religionis uterque fuerint, et quam sancte seu juste totum vitæ suæ tempus una pertransierint, nec non qualia, quantave bona in vita sua gesserint. Erant enim ambo religione clari, hospitalitate precipui, castitatis amatores ferventissimi. Cerneret indes alere egenos, vestire nudos, visitare infirmos, eoque pietatis ac sanctitatis officia haud segniter peragere. Nempe universam facultatem suam prope modum in tali disperserunt opere: ita ut veraciter de eis singulis cum psalmographo David suavi dulci-que organo decantari valeat: Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Bertilæ et Guthlandi pia exercitia.

Psal. 111. 9.

CAPUT IV.

Vidua sancte vivit: moritur.

Beato igitur Guthlando prius ab hac vita discedente, atque ut indubitanter credimus, et veraciter tenemus, in sede hujus Paradisiacæ amonitatis collocato, præfata Dei famula a conjugii vinculo soluta, in viduitate almificam studuit conservare castitatem, bonumque, quod prius mente conceperat, prius omnimodis satigit. Nam omnia patrimonia, quæ ejus domino

Post obitum conjugii vidua manet.

Bona Ecclesiasticis paritur.

Basilicam constructam, et sibi juxta eam cellulam.

Orans morbo corripitur.

Constantia in morbo.

Moritur.

Sepelitur Mareoli.

dominio devenerant post obitum patris, matrisque, nec non etiam ea quae suae potestati supra memoratus vir suus reliquerat, diversorum locorum Monachis, Canonice, atque Sanctimonialibus, sub chartarum auctoritate delegavit, praeter unum solummodo fundum, usu fructuario sibi reservatum, qui Mareolo dicitur, in quo propriis largitionibus basilicam condidit, ibidemque aram statuit in honore almi Amandi. Atque ut suavius liberiusque ibidem contemplativae vitae intendere posset, cellulam parietibus ipsius basilicae haerentem sibi fecit construi; quam sola ingrediens, ad visionem supernae pacis operum bonorum passibus sine cessatione omni hora propebat.

10 Cujus sermo unicus edicere sufficere, quam sancte et religiose inibi vixerit omnibus horis, cunctis momentis, quibus vitales auras carpere quivit? Quod quamvis perlongum est, dicatur paucis qualiter meritis et annis matura de hoc saeculo migravit. Quadam denique nocte cum plus solito orationi incumberet, orationibus, nec non vigiliis tandem fatigata, cellulam repetiit, ubi cum perfessa membra sopori dedisset, dura corporali molestia corripitur, et indes languor immodicus augmentatur; non tamen ab oratione cessabat, sed Deo devota femina, quanto acrius dolore premebatur, tanto profusius Christi misericordiam precabatur, expetens ut ejus auxilii tutela ab hostium incursione secunda atque immunis consisteret, cujus fidei sacramenta devote susceperat, ut praecceptor mandata, his fidelis famula succumbebat. Sane licet corporis vires imminente jam morte deficerent, spe tamen gratiae caelestis roborata, quoniam ad caelestia spiritu certissime se migraturam credebat divinae virtutis se protectioni commendavit; et sic carnis absoluta vinculis sancta illa anima vivis rebus exempta, Sanctorum superius est collegio sociata.

11 Venerabile vero corpus ejus in praedicta Mareolensi ecclesia tumulatum, a fidelibus viris summa cum reverentia honoratur, atque solenni multorum veneratione recolectur quiescere: Bertiliae meritis optata sapientiae beneficia consecuti, prona mentis devotione nomen et laudem concelebrant omnipotentis Dei, cui est in unitate Trinitatis gloria, et virtus decantissima potestatis, nunc, et semper in saecula saeculorum, Amen.

VERSUS DE S. BERTILIA.

Progenie clara, Christo Bertilia cara, Hujus matrona villae manet atque patrona. Est data Guthlando conjunx, tamen integra virgo Perstat, et est virgo secum vivente marito: Hic ponit villae cenam, regale cubile Intrat, donatur Regi, Regina locatur. Reliquias hujus continet iste locus.

* an forte vile cenam? vel vitae cenam?

ELEVATIO.

Privilegium Gerardi II Cameracensis Episcopi de Elevatione B. Bertiliae.

An. Chr. MLXXXI. XIV SEPTEMB.

S. Bertiliae reliquias elevari petunt Atrabatesenses.

Secundus Gerardus Dei gratia Praesul Cameracensis, successoribus suis posterisque fidelibus aeternum gaudium. Notum sit omnibus, quod in quinto Pontificatus mei anno, Atrabatensium Clerus, et populus, et communitatum pia devotio, de elevatione sanctae Virginis Bertiliae, ut fieret, suggererunt. Ut quam meritorum praerogativa, et miraculorum publicaverat ostensio, celebriorem faceret de terra in feretro elevatio. Considerans itaque magnam ab antecessoribus meis praefatae Virginis claram reverentiam, et cultu frequentatam; ego quo non minus devotus inveniri, omnium precibus consensi, et Vir-

ginis elevationem in Exaltatione sanctae Crucis celebrandam indixi. Ante quam diem nutu Dei magnae infirmitatis praeventus molestia, ne tamen populi defraudarem expectationem, bonae opinionis et religiosos Abbates, D. Gualterum Cameracensem Abbatem, D. Aloidum Atrabatensem Abbatem, D. Alardum Acquincinctensem Abbatem, Dominumque Alardum Marcensem Abbatem eo direxi, et excusationis agenda vicem eis credidi.

Ex mss. Concedit Episcopus:

Eger aliis id committit.

14 Elevata est igitur B. Bertilia cum ingenti plebis exultatione, in die Exaltationis sanctae Crucis. Anno ab Incarnatione Domini MLXXXI, Philippo in Francia, Henrico regnante in Lotharinga.

TRANSLATIO.

Ad laudem, et gloriam, et honorem Domini nostri Jesu Christi, qui Sanctorum suorum merita gloriosa diu non patitur occultari; sed ut fides Christiana latius suscipiat incrementum, et nomen ejus diffusius amplietur, eorum miracula, quae per eum fiunt quotidie, ad notitiam omnium vult pervenire. Quaedam digna relatu et memoria, quae per gloriosam Virginem suam Bertiliam temporibus nostris dignatus est Dominus mirabiliter operari, prout nobis divina inspiravit gratia in gestoribus praeposteratio utque prioribus subsequencia suo more et naturali ordine conjungantur. Paulo superius, videlicet ab elevatione beatae et gloriosae Virginis Bertiliae, inchoantes nostrae narrationis exordium competentius assumamus.

An. MCXXXVIII. VIII OCTOBR.

* hic aliquid deest.

16 Cum igitur gloriosum sacrosanctae Virginis Bertiliae corporis thesaurum diutius in terra conditum Dominus vellet sublimius elevari, et ipsius reliquias, tamquam aliorum Sanctorum, publice et solemniter in Ecclesia venerari; de mandato specialis pie recordationis Domini Gerardi quondam Cameracensis Episcopi, non sine multa deliberatione, et magna discretionis, Elevationi B. Bertiliae praefixa est dies Exaltationis sanctae Crucis. Ad quam venerabiles viri non pauci, et religiosi Abbates ad mandatum praedicti Pontificis, qui infirmitate detentus praesentialiter interesse non potuit, convenerunt, qui pariter congregati ad locum, in quo B. Bertiliae corpus jacebat, devote et humiliter accesserunt, ipsumque exinde propriis manibus, sicut decuit, extrahentes, in quodam vase ligneo auro et argento protecto, quod ad hoc praeparatum fuerat, recluserunt, sicut hoc totum in quodam libro de vita ipsius virginis facto mirabili et rhetorico relatu eloquio plenius continetur. Unde in nominibus Praelatorum recitandis qui praesentes astiterant, et in memoria solemnitatis tantae rei adhibita moram nolumus facere longiorem, ne videamur auditoribus, qui hoc melius cognoverunt, idem repetendo fastidium generare.

Elevatio B. Bertiliae.

17 Porro cum per centum et quadraginta annos B. Bertiliae Virginis corpus in vase illo, in quo primum positum fuerat, jacuisset, coepit vas illud argento suo et auro medio tempore per quosdam fures et sacrilegos spoliatum, vetustate nimia demoliri; ita ut omnibus hoc videntibus dedecus videretur, quod tam sanctae Virginis speciosae reliquiae in tam inhonesto vase et veteri minus honorifice clauderentur. Quod videntes bonae opinionis et laudabilis vitae viri Petrus Abbas de Mareolo, et qui cum eo erat conventus, non sine magnis sumptibus vas aliud de novo fabricari fecerunt protectum argento, et superius deauratum, ac diversis imaginibus ac sculpturis ab omni parte nobiliter insignitum: in quo gloriosum B. Bertiliae Virginis corpus data opportunitate, et habito consilio prudentum, postmodum honorabilius collocarent.

Aurum capsae S. Bertiliae tunc sublatum.

Fuit alia capsae.

18 Quo facto et sicut decebat praeparato, praenominati Fratres Abbas scilicet et conventus, ad Venerabilem

EX MSS. nerabilem Patrem Dominum Pontium Atrebatensem Episcopum accesserunt, cum tota cordis devotione unanimiter et humiliter supplicantes, quatenus piis eorum desideriis, quæ habebant de B. Bertillæ Virginis corpore transferendo, gratum et benevolam præstaret assensum. Qui devotis eorum petitionibus pio affectu, tamquam Pastor benevolus omni petenti se tribuens, condescendens, tam libenter quam hilariter annuit postulatis, promittens quod si posset ipse tantæ solemnitati vellet præsentialiter interesse, præcepitque statum diem nominatum præfigi, et prædici VIII Idus Octobris, in quo prædictorum Abbatis et Conventus de Mareolo feliciter desideria completerentur. Adveniente igitur die fecit Deus, qui Sanctis suis nescit deesse, magnam aeris serenitatem, licet ante diem illam et etiam post eam pluviosum tempus plurimum extitisset, quod B. Bertillæ Virginis meritis et precibus contigisse, multi fide digni, quia pius est credere, firmiter crediderunt.

ix Octob. in-
dicta transla-
tio.

Inopina sere-
nitas.

PontiusEpisc.
interest transla-
tionis.

Indulgentias
30 dierum
concedit.

19 Venit ergo ad solemnitatem præfixam sicut promiserat Pontifex nominatum factaque solemnitione ab ipso, et qui cum eo erant Clericis et Prælati, erectus fuit quidam scafaldus in curia B. Amandi apud Mareolum, cortinis, tapetis, et pannis variis pulcherrime ornatus, quem Pontifex venerandus, et qui cum eo erant Prælati pariter ascenderunt; ibique a Magistro Assene Canonico Atrebatensi eleganti sermone ad populum factus; præcepit Pontifex antedictis omnibus iis, qui ad solemnitatem diei cum cordis devotione convenerant, indulgentiam fieri spirituales, triginta dies de injunctis sibi penitentis misericorditer relaxando: adjungens etiam quod per quadraginta dies hujusmodi indulgentia perduraret.

20 Quo facto introductum fuit coram Episcopo vas illud antiquatum, in quo adhuc gloriosum B. Bertillæ corpus recumbebat: quod propria manu nocte præcedente aperuerat, et confregerat, ad cautelam aperiens et confringens, et exinde eduxit reliquias quas invenit, et caput, quod est membrum hominis principale, et ossa grossiora universis tam clero quam populo apertissime demonstravit. Demum omnia fideliter colligens, et pannis sericis circumligans, et involvens, omni choro Te Deum laudamus, et, Veni Creator Spiritus concinente, in vase novo quod ad hoc specialiter preparatum fuerat interclusit, faciens illud per quemdam aurifabrum subtiliter et firmiter sigillari, intromittens litteras suas proprio sigillo munitas, in quibus tota rei series continetur, et nomina Prælatorum qui cum eo affuerunt subnotantur; quæ in præsentī lectione, ut fidelis a posteris et melius memoriæ commendentur, duximus recitanda, in hunc modum: D. Robertus Decanus. D. Bartholom. Archidiaconus. Atrebatensis. D. Petrus Abbas Aroasie. D. Richardus Abbas de Himiaco. D. Petrus Abbas de Mareolo. D. Richardus Abbas de Monte S. Eligii. D. Agnes Abatissa Strumensis, et alii multi tam Clerici quam laici, quos ob prolixitatem nolimus nominare. His omnibus rite peractis prænotatus Pontifex ad ecclesiam regrediens, in honore B. Bertillæ Virginis quam transtulerat, Missam, cujus introitus est Gaudeamus, solemniter celebravit: qua completa, et populo licentiatum, unusquisque ad propria cum gaudio remeavit.

Reliquias
novæ thecæ
imponit, cum
litteris et
testimoniis.

Nomina Præ-
latorum qui
affuerunt.

MIRACULUM DE CÆCO.

Durante vero tempore indulgentiæ. Cetera nobis desunt.

RELATIO CAPITIS S. JACOBI APOSTOLI AD MONASTERIUM S. VEDASTI.

ANNO CHR.
MCLXXVII.
III JAN.

Molanus in *Addit. ad Usuard. in Januar.* Item relatio capitis S. Jacobi Apostoli, fratris S. Joannis, ad S. Vedasti monasterium oppidi Atrebatensis. *Eadem habet Martyrologium Germanicum.*

2 Arnoldus Raissius in *hieroglyphylacio Belgio de hoc magni Apostoli pignore Belgio nostro ad salutarem tutelam, atque omen quoddam defendendæ Hispanicis armis Catholicæ in Belgio religionis, commodato, hæc scribit*: S. Vedasti totius pene Belgii cantatissimum cœnobium in urbe Atrebatensi, asservat ac eximio cultu veneratur posteriorem capitis partem S. Jacobi Majoris Apostoli et Hispaniarum tutelaribus; quam in argenteam thecam, auro inductam, mirifici operis et valoris anno MCCCXXXVI, Vedastini ascetæ transtulerunt. In ejus circuitu legitur Gothico caractere:

Anno milleno C. ter, et totidem duodeno,
Hoc vas patrat, caput ac in vase locatur.

3 De qua parte Vuimanus asceta Vedastinus et Historicus, S. Bernardo cœtaneus, ita edisserit: Francorum Reges hoc monasterium S. Vedasti successiva devotione semper amplexati sunt, et multorum Sanctorum collectis reliquiis sublimarunt. Hoc nihilominus super aurum et topazion nobile et pretiosum Ecclesiæ nostræ de suis thesauris donarium addiderunt, caput videlicet S. Jacobi Apostoli, fratris S. Joannis Evangelistæ.

A Carlo Calvo
eis donata.

4 Licet non exprimat Vuimanus nomen Regis, a quo tam nobili thesauro ditati sunt ascetæ Vedastini; ex aliis tamen monumentis antiquioribus hujusce cœnobia clarissime convincitur, Carolum Calvum Franciæ Regem caput S. Jacobi ipsi donasse; ut diserte narrat Martinus hujus monasterii Abbas Vui-

mano cœvus, in quadam epistola; additque Philippum Flandriæ Comitem qui furtive ipsis præfatum pignus S. Jacobi Hispaniarum tutelaribus surripuerat profectum fuisse Compostellam, ut certior fieret an vere esset caput S. Jacobi Hispaniarum tutelaribus: tandem magna ac seria indagine adhibita cognovit a multis retro annis, sacrum illud caput in Flandriam fuisse delatum. *Hæc Raissius. Brachium vero ejusdem gloriosi Apostoli, Leodii in monasterio S. Jacobi asservatur, eo delatum anno 1056, ut Ægidius Aurea vallis Monachus testatur in Theotwino apud Chapeavillum tomo 2, cap. 3 et 6, de quo nos XIII Maii.*

5 Hoc vero die memoria agitur relationis capitis, cum Aeria iterum est Atrebatum ad S. Vedasti monasterium deportatum. *Qua de translatione ista scribit Ferreolus Locrius in Chronico Belgico: Anno 1174 Philippus Princeps caput B. Jacobi Apostoli, Joannis Evangelistæ fratris, quod Ariensi B. Petri basilicæ, novis operis instauratæ, donandi studio, Vedastinis abstulerat, atque toto sexennio constanter vendicarat; tandem Alexandri Romani Pontificis monitis, et Henrici Remorum Archiepiscopi, variorumque Principum cohortationibus precibusque expugnatus, priori restituit loco.*

6 Non deerat partibus suis Abbas Martinus; qui etiam in hæc verba scripsit ad Principem: Philippo Flandriarum Comiti, Illustri et magnifico viro, Martinus Ecclesiæ B. Vedasti indignus Minister, et Capitulum B. Vedasti, dignos agere pœnitentiæ fructus. Venerabilem Abbatem S. Amandi et quosdam potentes in consiliis vestris, nobis a latere vestro direxistis, obsecrantes ex parte vestra, ut injuriam, quam Deo et Ecclesiæ nostræ irrogastis, patienter ferremus, nullamque super hoc querelam vel in Domini Papæ vel

Veritas a Philip-
ippo comite
examinata.

Idem eas reli-
quias auferi,
dein restituit.

Martini Abba-
tis Vedastini
ad eum liti-
teræ.